

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitata ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Non est absolute dicendum res contingentes esse simul, aut semper, aut
ab æterno præsentés Deo in æternitate. cap. 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

VIII.

itate absolute sumpta, quatenus est duratio indivisibilis tota simul, ac perfecta, cui nihil est præteritum, vel futurum: ut frequenter asserit D. Thom. ex doctrina Boëtij, & aliorum Patrum.

Primum testimonium adductum pro secunda sententia solum probat præsentiam rerum in æternitate de sententia D. Thom. non esse rationem motuam, siue principium formale cognoscendi ipsos, quod est verissimum, & certum in doctrina D. Thom. ut constat ex locis superius adductis. Secundum solum probat mentem D. Thom. non esse res creatas coexistere semper Deo, quod admitto: non tamen concludit non coexistere illi in æternitate: quæ ratione suæ immutabilitatis, & indivisibilitatis absque ulla successione ex parte sui coexistit rebus successivè fluentibus, & cum in diuersis partibus temporis existant termini contradictrij, æternitas utriusque coexistit, & quatenus coexistit uni, vel alteri dici potest præcedere alium: & quia non esse mundi, cui æternitas coexistit, ab æterno fuit ante mundum, cui etiam æternitas coexistit, verè dicitur Deus præcedere mundum duratione æternitatis, quia mundus non est adæquate præsens æternitati. Exemplum sumi potest à duratione finita, v.g. ab hodierno die: nam abstrahendo à singulis eius partibus, & connotando totam eius durationem, verè dicitur hodie prandetur, cenatur, fit res diuina, habentur scholæ, ite prandium, coena, sacrificium missæ, lectio sacra, coexistunt præsentia hodiernæ diei, & tamen singula horum possunt esse separata ab inuicem in diuersis partibus temporis, & comparando motum cæli diurnum cum ijs, quæ simul cum ipso non cœperunt, etiam si sint in eodem die, verè dicitur motus cæli hodiernus antecessit lectionem vespertinam non alia duratione, quam ipsius temporis diurni, quo adæquate, & ab initio mensuratur, cum tamen illa, quæ præcedit in adæquate, & post initium eadè mensurentur. Sicut itaque ex eo quod hodiernus dies se ipso præcedat aliqua, quæ in ipso sunt, minimè colligitur illa non esse hodierna die, ita ex eo quod Deus duratione æternitatis præcedat mundum, minimè sequitur mundum non esse præsentem Deo in æternitate, sequitur tamen non esse præsentem adæquate, ita ut sit illi præsens pro omni duratione successiva, cui æternitas respondet. Ex testimonijs tertio loco adductis solum colligitur de sententia D. Thom. res non esse præsentem Deo in æternitate considerata illam, ut respondet huic, vel illi tempori, nec in tempore, quo non sunt, falsa enim est pro-

positio, si quis ante natum Antichristum dicat, *Antichristus nunc coexistit æternitati*, & hoc solum vult cum locis citatis ait res futuras non esse nunc, terminus enim, *nunc*, respicit differentiam temporis præsentis: item cum dicit antequam sint, præexistere solum in duobus, scilicet in præscientia diuina, & in causis creatis, verba enim illa, *antequam sint*, respiciunt ordinem prioris, ac posterioris in tempore. Ad locum 12. respondeo D. Thom. non agere eo loco de præsentia, quam res habent in æternitate abstrahendo ab hoc, vel illo tempore, sed de existentia rerum in Deo pro omni tempore: hæc vero non est alia nisi illa, quæ habent in præscientia, & præordinatione diuina, pro quouis enim tempore verum est dicere, res omnes contingentes esse illo modo in Deo, & hæc sufficiant pro declaratione sententiæ D. Thom. quæ non discedit à communi, quam præcedenti cap. explicauimus.

Non est absolute dicendum res contingentes esse simul, aut semper, aut ab æterno præsentem Deo in æternitate.

CAPVT XVII.

Quamuis in doctrina tradita cap. 15. Doctores omnes conueniant, tamen circa peculiare loquendi modos est controuersia, quæ versatur solum inter sectatores doctrinæ D. Thom. nam, cum is asserat res coexistere Deo in æternitate, exinde nonnulli sumpserunt occasionem usurpandi quosdam loquendi modos, quos ceteri non admittunt. In primis vero Abulensis, in cap. *Abulens.* 11. Iosue q. 21. ait res esse simul præsentem Deo, & consequenter rem unam non esse prius præsentem, quam alia præsens sit: idè significant Capreol. in 1. d. 36. q. vn. art. 2. ante solutionem argumentorum, dicens æternitatem simul attingere omnia tempora, non successivè unum prius, quam aliud, & Molin. 1. p. q. *Molina.* 14. d. 13. dicens omnia simul Deo coexistere in æternitate. Probat autem Abulensis, quia duratio Dei, secundum quam res illi sunt præsentem, est indivisibilis, nec habet prioritatem, & posterioritatem: & ideo, quantumcunque res inter se comparatæ habeant ordinem prioris, & posterioris, cum Deo tamè habent simultaneam coexistentiam. Deinde idem Abulensis ubi supra, 1. p. 22. & addit semper esse præsentem Deo, quod etiam admittit Richard. quod 1. art. 1. q. 1. art. *Richard.* 3. ad 2. Ferrar. lib. 1. contra Gent. cap. 66. §. *Ferrar.* Si autem queratur. Caiet. 1. p. q. 14. art. 13. §. *Caietan.*

Omnij comment. I. h. c.

A a a a 2

Præterea

Præterea si instans: probat autem Abulens. quoniam id, quod est toto tempore, quod aliud est, dicitur semper illi præsens, ut si aliquis vivat ab instanti natiuitatis alterius usque ad obitum eiusdem dicitur semper illi præsens: ergo, si aliquid est in tota duratione Dei, dicitur semper illi præsens: quidquid autem semel existit in rerum natura, est in tota duratione Dei, nempe in æternitate, quæ est tota simul: ergo est semper illi præsens, & confirmatur primo quoniam id, quod conuenit pro tota aliqua duratione, enunciari verè potest per terminos consignificantes coexistentiam cum tota illa: quæcunque vero coexistunt Deo, pro tota æternitate coexistunt: ergo verè dici potest, quod semper coexistant. Patet consequentia, quoniam per verbum, *semper*, nihil aliud significatur, quam coexistentia cum tota æternitate. Assumptio vero constat: quoniam æternitas est indiuisibilis, & tota simul: atque adeò, quidquid illi coexistit, toti coexistit: neque ab æterno fuit aliquid ipsius, cui res in tempore creatæ non coexistant. Confirmatur secundo quoniam verbum illud, *semper*, nihil plus dicit, quam dicat ipsum nomen æternitas: ergo, si verum est dicere res esse præsentem, vel coexistere Deo in æternitate, verum quoque erit esse semper præsentem Deo in æternitate. Antecedens patet, quoniam nomen Græcum *αἰών*, ut notatum est supra, est idem atque semper existens: & ideò D. Bonauent. in 1. dist. 37. art. 2. quæst. 2. ait, *semper*, importare diuinam immensitatem secundum durationem, & sic esse idem quod æternitas, & Anselm. in Monolog. cap. 24. ait, *semper*, verius designare æternitatem, quam totum tempus: nam, si non fuisset vllum tempus, adhuc tamen Deus diceretur fuisse semper. Secundo si falso dicitur, *Res sunt semper præsentem Deo in æternitate*, verum erit, vel quod nunquam sint, vel quod aliquando non sint: neutrum vero dici potest: ergo, &c. Assumptio patet: non enim dici potest primum: nam æternitas comprehendit omnia tempora, atque adeò quod aliquando existit in tempore, existit etiam aliquando saltem in æternitate: non item dici potest secundum, quoniam duratio indiuisibilis non patitur, ut aliquid in ipsa aliquando sit, aliquando non sit, sed si aliquando est, semper est, si aliquando non est, nunquam est.

III.

Richardus.

Capreol.

Denique dici etiam præsentem Deo ab æterno, vel in æternitate admittit Richardus bi proximè, & in 1. dist. 39. art. 1. quæst. ad 2. Capreol. dist. 36. quæst. vn. art. 2.

in explicatione conclusionis. Hispanens. *Hispanens.* distinct. 38. quæst. vn. art. 3. notab. 2. verus finem. Caietan. & Molin. vbi supra, *Caietanus.* fauer D. Thom. 1. p. quæst. 14. art. 13. & in *Molina.* 2. dist. 7. quæst. 2. art. 2. vbi docet res esse *S. Thom.* præsentem Deo ab æterno. Fundamentum est, quoniam prepositiones illæ, *ex* vel *ab*, nō determinant præsentiam, aut coexistentiam ad tempus, sed ad æternitatem: ergo sunt veræ. Probatur consequentia, quoniam si determinant æternitatem, solum significant nihil illius esse, cui res creatæ non coexistant: hoc autem verum est, ut per se patet: quia æternitas est tota simul, & indiuisibilis: & ideò, quidquid illi coexistit, nihil illius omittit, cui nō coexistat. Secundo præsentia realis est prior obiectiua: hæc autem est ab æterno, ut omnes admittunt, & fides docet: ergo etiam realis est ab æterno. Antecedens patet, quoniam obiectum notitiæ intuitiue præsupponitur ad illam: res vero sub præsentia reali est obiectum notitiæ intuitiue: ergo prior est præsentia realis rerum in æternitate, quam obiectiua secundum esse intellectum in ordine ad scientiam diuinam.

IV.

Communis sententia docet oppositum. Et quidem si consideremus propriam vim vocabulorum, ut à nobis usurpantur, certum omnino est eiusmodi propositiones esse falsas: nam terminus, *semper*, ut ait Alens. 1. p. quæst. 12. m. 1. post Augustinum lib. 12. de ciuitate cap. 13. foris idem, atque omni tempore, certū verò est creaturas non coexistere Deo omni tempore. Item verbum, *simul*, significat coexistentiam in eodem tempore: vnde Apostolus ad Rom. 6. *Si autem mortui sumus cum Christo, credimus, quia simul etiam viuemus cum Christo, simul viuemus*, ait, *non viuimus*, quoniam nondum habemus in tempore præsentem vitam beatam, quamuis vita nostra beata futura, & vita Christi, si respiciant nunc æternitatis, sub illo non inueniant rationem prioris, & posterioris. Item verba illa, *ex* vel *ab æterno*, dicunt negationem principij in coexistendo diuinæ æternitati, quod colligitur ex illo Prouerb. 8. *Ab æterno ordinata sum*, hoc est absque principio durationis: est vero apertè falsum creaturas non habere principium coexistentiæ cum Deo: nam, cum sint in tempore creatæ, fuissent antequam essent. Verum dubium esse potest utrum sicut non coexistant Antichristo, hæc prepositio, *Antichristo coexistit Deo*, simpliciter prolata est falsa, quia verum est, iuxta communem modum loquendi consignifica

nunc

nunc temporis, in quo re vera Antichristus non coexistit Deo, & tamen si traducatur à communi modo significandi ad connotandum nunc aeternitatis, est vera, quia sensus eius non est, Antichristus coexistit Deo in hoc tempore, sed in ipso nunc aeternitatis, quod est verum, ita quamvis praedicti modi loquendi, si accipiantur in communi significatione sint falsi, possint esse veri si sumantur solum ad consignificandam sempiternitatem, & simultatem coexistendi in aeternitate. Doctores citati in hoc sensu affirmatiue respondent.

V. Dicendum est nihilominus praedictos loquendi modos non posse verè usurpari quomodo cunque accipiuntur, hęc est mens omnium doctorū quos retuli cap. 15. nu. 3. Suadetur vèro inprimis quoad verba illa, *ab aeterno* quoniam eorum, quę sunt ab aeterno, vnum non praecedit aliud in ipsa aeternitate, sed Deus praecedit res creatas ipsa aeternitate: ergo illa nō coexistunt Deo ab aeterno. Maior propositio est euidens: quoniam, vbi est antecessio vnius ad alterū secundum aliquā durationem, nō verè significatur coexistentia eorū per verba excludentia proprietatem, vel antecessorem secundum durationem, qualia sunt ea, quib⁹ dicitur aliquid esse ab aeterno scilicet ex aeternitate: aeternum enim vt ait Bonauent. in 1. d. 31. art. 1. q. 3. dicit priuationem initij durationis: & ideo quidquid ab aeterno est, necessario dici debet esse absq; initio: hoc vero nō cadit in rem, quę praeceditur ab alia aeternitatis duratione. Assumptio vèro probatur ex omnibus locis sacre Scripturę, quibus Deus dicitur fuisse, aut habuisse aliquem actū ante mundi constitutionem, vel ante creaturas, vt Prouerb. 8. ad Ephes. 1. & alibi sæpè: nam, cū ante mundum non fuerit tempus, aliqua duratio designari debet, in qua Deus praecesserit creaturas, non alia, quam aeternitas, vt per se patet, & colligitur ex D. August. lib. 12. de ciuit. cap. 25. in fine vbi sic ait, *Si potentiam suam, vt ita dicam, fabricatoriam rebus subtrahat, ita non erunt, sicut antequam fierent non fuerunt: sed ante dico, aeternitate, non tempore: ecce ipsas creaturas ait non fuisse in ipsa aeternitatis duratione, intellige ab aeterno.*

VI. Deinde probatur quoad illa verba sunt, vel coexistunt simul in aeternitate, quoniam vt obseruat S. Bonauent. in 1. dist. 37. p. 1. art. 2. quęst. 2. praesentia importat habitudinem inter duos, & licet inter eum, qui praesens est, & eū cui praesens: & ideo, cū dicitur res creatas coexistere,

tas coexistere, vel esse praesentes simul Deo in aeternitate, significatur omnes habere simul duratione habitudinem praesentiae ad Deum, ita vt habitudo vnius non antecedit habitudinem alterius: ex quo sequitur res quoque ipsas fuisse sibi inuicem simul omnes praesentes in aeternitate: hoc vero est absurdum: ergo & illud, ex quo sequitur. Sequela constat: quoniam quaecunque sunt simul in aliqua duratione absque prioritate vnius ad alterum, sunt simul sibi inuicem praesentes in eadem. Falsitas vero consequentis ostenditur: quoniam nihil creatum est, vel fuit in aeternitate, quod non sit, vel fuerit in tempore, vel aeterno: nam prius est rem esse in mensura sibi propria, & ad aequabili, qualis est tempus, & aeternum respectu rerum creatarum, quam in communi, & excedente, qualis est aeternitas respectu earundem: simultanea coexistentia rerum in aeternitate, si datur est res creata, & identificatur cum ipsis creaturis: et si sit rerum, quę non fuerunt simul in eadem duratione creata, nunquam fuit in duratione sibi propria, & aequabili: ergo impossibile est, vt sint simul in aeternitate. Et confirmatur primo, quoniam distinctio virtualis satis est, vt rei simplici tribuantur ea, quę tribui solent pluribus alijs rebus, quibus aequipollet: sed aeternitas diuina continet eminenter omne tempus, & aequipollet omnibus, & singulis eius partibus successiuis, quę vero coexistunt diuersis partibus temporis, non dicuntur esse simul in tempore: ergo etiam illa, quę coexistunt aeternitati prout respondet, & aequipollet iisdem partibus temporis, non possunt dici esse simul in aeternitate. Confirmatur secundo: quoniam, si mora vnius diei sicut est vna successiue, foret tota simul, & permanens, & duę res existerent in ea, altera quatenus respondet tempori matutino, altera vero quatenus respondet vespertino, nequaquam dicerentur esse simul in illa duratione, sicut re vera non dicuntur esse simul in nostro die: quoniam, licet sint intra eius terminos, vna tamen non coexistit alteri in eadem parte diei: ergo etiam quę in diuersis partibus temporis coexistunt aeternitati non coexistunt simul aeternitati. Confirmatur tertio, quoniam simultas, & successio repugnant simul in eadem duratione respectu eiusdem: datur vèro successio rerum in aeternitate: ergo non simultas. Assumptio constat: quia, quid quid est in tempore, necessario est etiam in aeternitate, successio rerum est in tempore: ergo & in aeternitate. Respondebit aliquis non repugnare contraria in aeternitate:

tate: nam idem homo est in aeternitate bonus, & malus: & proinde, quamvis simultas, & successio repugnet respectu eiusdem durationis creatæ, non repugnare respectu increatæ, & immensæ. Hæc tamen solutio non sufficit: nam aliud est loqui de prædicatis oppositis, quæ non conueniunt adæquatè pro tota aeternitate, sed inadæquatè prout respondet huic, vel illi durationi creatæ, aliud de prædicatis, quæ non nisi adæquatè possunt conuenire: priora quippe possunt esse opposita, quia non conueniunt pro duratione omnino eadem, scilicet re, ac ratione: posteriora vero debent necessario conuenire secundum eandem omnino durationem: at hoc modo cōuenire opposita repugnat: simultanea vero presentia rerum in aeternitate, si datur, debet secundum eam totā adæquatè competere: nam, cum non conueniat ratione alicuius temporis, in quo res præterita, ac futura simul fuerint, conueniet utique ratione ipsius aeternitatis: atque adeo semper, & adæquate, cum non sit maior ratio, cur conueniat in ordine ad vnum tempus, quam ad aliud. Denique simultanea presentia duorum ad vnum tertium non dicit solum simultatem essendi illius tertij, sed etiam simultatem coexistentiæ duorum inter se. Hæc vero non datur inter res præteritas, & futuras: ergo non verè dicitur res omnes coexistere simul Deo. Et confirmatur exemplo coexistentiæ rerum cum Deo in loco: nam quamvis omnia, quæ sunt in loco, coexistant immensitati diuinæ, non tamen dicuntur coexistere illi in singulis locis, quoniam differunt secundum modum præsentia localis: ergo similiter, etiam si aeternitas in se sit duratio tota simul, & singulæ res creatæ sint illi presentes secundum durationem, non proinde dici possunt esse simul presentes Deo in aeternitate.

VII.

Non posse etiam dici res omnes coexistere semper Deo satis confirmat illud testimonium Prouerb. 8. *Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram, nondum montes graui mole constitierant, & reliqua quæ significant Deum vel esse, vel aliquem actum habuisse ante omnem creaturam: de eo enim, quod semper coexistit alteri, dici nunquam verè potest, quod non sit altero existente: sed sapientia diuina dicit se conceptam, cum nondum essent abyssi, montes, & colles: ergo hæc illi non semper coexistunt confirmatur, quoniam semper vel significat in omni tempore, ut vult August. cit. num. vel in aeternitate, ut Anselm. ubi supra, & id non quomodo cunque, sed ita ut id, quod est in aeternitate,*

Augustin.
Anselm.

te, nunquam non sit, ac res omnis creata in ipsa aeternitate aliquando non est: ergo non semper est in illa. Ratione vero sic ostenditur: ita se habent proportionaliter membra corporis humani respectu animæ rationalis, qua informatur, sicut res existentes in diuersis temporis differentiis se habent ad aeternitatem: de singulis autem membris non verè dicitur quod sint ubique præsentis animæ: ergo etiam non verè dicitur de rebus creatis, quod sint semper præsentis Deo. Maior propositio constat: quoniam, sicut membra corporis distant inuicem secundum locum, ita res creatæ sibi continuo succedentes distant secundum tempus: & sicut anima rationalis est indiuisibilis, & tota in singulis membris, quibus propter virtutalem extensionem respondet, ita quoque existentia, æternitasque diuina propter summam indiuisibilitatem actualem est tota simul in singulis partibus temporis, quibus respondet ratione extensionis, & successionis virtualis. Assumptio vero est etiam manifesta: quandoquidem, licet manus sit præsens toti animæ, quæ est in omnibus membris, non tamen est illi præsens in capite, aut ceteris membris. Probatur secundo, quoniam terminus ille, *semper*, additus aeternitati aliquid significat, quod non significatur nomine illo, *aeternitas*: id vero non est aliud, quam vel totum tempus, quod aeternitas continet, vel ipsa aeternitas prout est virtute diuisibilis, & æquialenter continet omnes partes temporis: & siue hoc, siue illo modo intelligatur, falsa est illa propositio: in primis, si intelligatur pro omni tempore, ut per se patet: deinde vero, si intelligatur pro aeternitate, ut æquiualeat omni tempori: quoniam extensio virtualis aeternitatis diuinæ est infinita, & secundum eam præcise rationem, siue partem virtualem, qua coexistit vni tempori, non coexistit alteri: & proinde, ut aliquid dicatur semper illi coexistere, non sufficit, ut coexistat secundum vnam, vel alteram partem virtualis extensionis, sed requiritur, ut coexistat adæquatè secundum totam extensionem virtualem. Hoc vero nulli prorsus creaturæ conuenit, ut per se patet: ergo neque verè dici poterit creaturas semper coexistere Deo in aeternitate.

Pro solutione argumentorum supponendum est, *nunc*, aliud esse de genere successiuorum nullo modo permanens, sed fluens, cuiusmodi sunt instantia temporis nostræ: aliud verò permanens: primum est re, & ratione indiuisibile, neque coexistere potest alicui durationi diuisibili, & successiuæ:

Secun-

VIII.

Secundum verò est solum re ipsa indiuisibile, ratione autem, ac virtute diuisibile: & idcirco respondere potest durationi diuisibili. Hoc posito ad argumentum, quo probatur res omnes esse simul Deo præsentis; responderetur, si sermo sit de prioritate, cui respondeat aliquid prius in ipsa æternitate, rectè concludere: æternitas enim caret partibus, & omnipotentialitate: & ideo ex parte ipsius sicut nō est successio actualis, ita neque prius, aut posterius. Tamen, quia rei indiuisibili, & immobiliter permanenti nō repugnat plura successiue coexistere, vt saxo in medio flumine sito successiue coexistunt partes aque iugiter fluentis, dici merito potest rerum creaturarū alias prius, alias posterius coexistere Deo, neque oēs simul esse illi præsentis.

IX. Ad primum eorum, quibus ostenditur res esse semper præsentis Deo, neganda est consequentia. Ratio diuersitatis est: quoniam duratio successiua non habet nisi totalitatem compositionis actualis, & proinde quidquid coexistit alteri secundū totum tempus, semper illi coexistit, quia nunquam nō est quandiu aliud est. At verò æternitas habet totalitatem entitatiuā, hoc est perfectam rationem durationis cum negatione partium: & habet totalitatem virtualem ratione æquipollentiæ, qua continet durationem successiuam: & ideo, quamuis aliquid coexistat ipsi toti secundum totalitatem entitatiuam, non dicitur coexistere semper, nisi coexistat etiam toti, secundum totalitatem virtualem: nisi enim ita coexistat, aliquando non est, atque adeo non semper coexistit æternitati. Ad primam cōfirmationem distinguenda est maior propositio: nam, si aliquid coexistat alteri secundum totam eius durationem actualement, & virtualem, verè dici potest semper illi coexistere: nequaquam verò, si non ita coexistat vt res temporales non coexistant Deo: & ita in sensu, quo maior est vera, est assumptio falsa: & proinde neganda est consequentia. Ad secundam cōfirmationem, responderetur verbum *semper*, non dicere aliquid positium, quod non dicat æternitas: connotare tamen aliquid, quod nō connotat æternitas, quando cōsignificatur per verba: nam terminus *semper*, quando afficit connotationē verbi, significat indeficientiā eius, de quo prædicatur verbum. Falsum verò est hoc modo creaturam semper coexistere Deo, quoniam ex parte ipsius deficit coexistentia. At, cum æternitas ponitur solum vt extremum coexistentiæ, vel cōfigurationis, sensus est rem, de qua verbum prædicatur,

habere præsentiam realem ad æternitatem, siue habeat indeficienter, ac sine principio, siue non. Exemplum aliquale sumi potest ex duratione creata: nam, si pluat vna hora præsentis diei, falso dicitur, *semper hodie pluit*, verè autē, *hodie pluit*: & tamen vox *semper*, addita hodiernæ diei non significat aliquid durationis, quod non significet etiam terminus ille *hodie*, qui significat totam durationē hodiernam clausam duobus extremis instantibus: tamen, quia vox *semper*, determinat illum alium terminum ad connotationem adæquatam, quam ipse de se non necessario exigit, idcirco, si pluat vna tantum hora, verè dicitur *hodie pluit*, falso autem *semper hodie pluit*. Et quod in duratione diurna præstat successio formalis, hoc in æternitate præstat virtualis: nam æternitas, cū afficit copulam verbi per modum cōnotationis, nō necessario extendit illā ad omnē suam extensionem virtuale: & proinde, si res in aliquo solū tēpore coexistit Deo, verè dicitur *coexistit, vel est præsens Deo in æternitate*, falso vero dicitur *coexistit semper in æternitate*, quoniam terminus *semper*, determinat verbum ad connotationem adæquatam, pro omni extensione virtuale æternitatis, quomodo nulla res tēporalis coexistit Deo. Ad secundum argumētum concedenda est sequela, & dandum secundū membrū disiunctionis: res enim creaturæ aliquando nō sunt in æternitate. Ad impugnationē responderetur quāuis in æternitate nō sit multiplicitas, siue vniuersalitas entitatiua duratiōis, ratione cui⁹ possit dici aliquando, & aliquando non, esse tamen multiplicatē virtuale, ratione cuius vtrunq; verificari potest: nam res, quæ adæquatē coexistenter æternitati, verè dici possent esse semper præsentis Deo in æternitate: quæ vero adæquatē nō coexistenter, possent dici nunquam præsentis: illæ autē, quæ non coexistunt adæquatē, atq; adeo non correspondent omni extensioni virtuali ipsius, quatenus illi respōdent secundum propriā existentiam, dici possunt esse aliquando in æternitate, quatenus vero non respōdent, dici possunt aliquando illi non coexistere.

X. Ad primum eorum, quibus probatur res esse præsentis Deo ab æterno, neganda est consequentia. Ratio verò est, quoniam coexistentia ad æternitatem potest determinari dupliciter: nempe vel absolute, vel indefinite absque vlla alia extensione, vel adæquatē ad certum aliquo modo, & extensione. Et quidem, si verba illa *ex*, & *ab*, solum determinaret coexistentiam ad æternitatem absolute, & indefinite, verè foret propositiones, de quibus

agitur; nō tamen ita determinant, sed cum extensione ad infinitam durationem absq; initio: quomodo minimē conuenit rebus creatis. Ad probationē consequentiæ negandum est antecedens: quoniam, si termini illi determinant coexistentiā ad aeternitatem sine principio coexistendi, nō solum significant nihil aeternitatis esse, cui res creatæ non coexistant, sed etiam res easdē coexistere Deo absque initio; quod est falsum. Ad secundum distinguendum est antecedens: & si intelligatur de prioritate durationis, negandum est: si vero de prioritate suppositionis obiectiue, concedendum. Et hoc solum probat argumentum adductum ad confirmationem eiusdem antecedentis: notitia enim intuitiua supponit obiectum, quod videtur existens pro aliqua duratione, existere actu in ea duratione: nam, quia est notitia vera, & euident, est de obiecto vero: & idcirco prius nostro modo intelligendi verum est creaturas pro aliqua differentia temporis coexistere aeternitati, quam videri à Deo: Deus enim non videt, quod non est. Non igitur obiectum notitiæ intuitiue necessario pre-supponitur notitiæ ipsi secundū esse reale, sed secundū esse obiectiuum intelligibile representans præsentiam realem cum aeternitate, non pro tota aeternitate adæquare, sed indefinite sumpta, quatenus respondet certis partibus temporis.

Præsentia, siue coexistentia rerum cum Deo in aeternitate est simpliciter successiua, secundum quid permanens.

CAPVT XVIII.

I. **V**Na superest difficultas ex superioribus: dictum est enim, res omnes absolute loquendo coexistere, & esse præsentibus Deo in aeternitate: non tamen semper, aut simul. Ex quo videtur sequi simpliciter loquendo coexistentiam inter creaturas, ac Deum esse successiuam: atq; adeo aeternitatem admittere aliquam successionem: nam coexistentia Dei cum creaturis mensuratur aeternitate: ergo, si admittit successionem, aeternitas quoque illam admittet. Mensurari verò coexistentiam, eternitate co- quoniam non habet aliud esse distinctum ab existentia ipsius Dei: hæc mensuratur aeternitate: ergo & coexistentia. Videndum est itaque hoc loco vtrum aliquo modo coexistentia Dei ad creatu-

ras sit successiua. Partem negantem sequitur Aureol. in 1. distinct. 36. quæst. 1. art. 1. propositione 2. non quidem ex eo, quod existimet posita coexistentia Dei ad creaturas, eam non posse esse successiuam: sed quia credit Deum non coexistere creaturis, sic enim inter cætera arguit eodem loco: aeternitas aut attingit sua præsentia- tate res successiue existentes, ita vt nunc coexistat prius vni parti, deinde alteri: aut totum decursum temporis attingit simul, aut nec successiue, nec simul est præsens omnibus partibus tēporis, sed omnino abstracta à coexistentia cum toto tempore infinito: priora duo membra sunt absurda, primum, quia contra dicta Patrum: secundum, quoniam attingentia illa necessario est diuisibilis, & consequenter nequit esse permanenter: ergo dandum est tertiū. Ex quibus patet ideo negare successionem in coexistentia, quia est contra dicta Patrum, & quia ipsam coexistentiam negat: quæ enim nullo modo coexistunt, nec permanenter, nec successiue coexistunt.

Eandem sententiam ex alijs fundamentis tenet Abulens. in cap. II. Iosue, qu. 21. 22. 51. 53. & 54. Probatur autem primum: quoniam, ubi est successio, ibi est pars, & pars, prioritas, & posterioritas: hæc verò repugnat Deo: ergo coexistentia eius ad creaturas non est successiua. Maior patet: quoniam, ubi est successio, est vnum post aliud, & cōsequenter in vna nequit esse successio absq; actuali in multiplicitate partium, quarum vna transeat, altera succedat: & absque ordine prioris, & posterioris. Assumptio constat ex definitione aeternitatis, quæ dicitur esse vitæ possessio tota simul: quibus verbis excluditur ratio partium, & ordo prioris: secundū, duratio rerum successiuarū habet ordinem ita, vt coordinetur secundū prius, ac posterius: hæc vero coordinatio repugnat essentię diuine: quare etiam repugnat, vt coexistentia Dei cum creaturis admittat successionem. Assumptio ostenditur: quoniam eiusmodi coordinatio aut erit secundum propria, & intrinseca Deo, quasi aliquid ipsius sit prius, aliquid posterius: aut in ordine ad res creatas: vtrumq; est absurdum: primum, quoniam repugnat immutabilitati, & aeternitati Dei: nam, si aliquid ipsius transit, aliquid vero incipit, ac succedit transeunti, Deus secundū id mutatur, & admittit principium, finemque durationis: secundum quoque repugnat aeternitati: nam, si aliquid diuinum succedit creaturæ, incipit post illud: & consequenter habet initium durationis: si vero creatum

creatum